

Asia C-240/24**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

27.3.2024

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt elin:

Notariusz w Krapkowicach Justyna Gawlica - Krapkowice (Puola)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

16.3.2024

Asiaan osalliset

N.T., O.T., S.T. ja BNP Paribas Fortis SA/NY

Kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian kohde

Notaarin omasta aloitteestaan aloittama menettely asiassa, joka koskee eurooppalaisen perintötodistuksen peruuttamista tai muuttamista sen vuoksi, että pankki, jolle todistus on esitetty, on kyseenalaistanut eurooppalaisen perintötodistuksen vaikutukset. Tällaisen menettelyn kulujen jakaminen.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

Notaarin oikeus esittää ennakkoratkaisupyynnön. Toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta ja virallisten asiakirjojen hyväksymisestä ja täytäntöönpanosta perintöasioissa sekä eurooppalaisen perintötodistuksen käyttöönotosta 4.7.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 650/2012 (EUVL 2012, L 201, s. 107) 71 artiklan 2 kohdan ja 69 artiklan 2 kohdan tulkinta. SEUT 267 artikla.

Ennakkoratkaisukysymykset

1. Onko Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 650/2012 71 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että eurooppalaisen perintötodistuksen antavalla viranomaisella, joka ei ole tuomioistuin, on oikeus esittää SEUT 267

artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymys annetun todistuksen peruuttamista tai muuttamista koskevassa menettelyssä?

Jos vastaus tähän kysymykseen on myöntävä:

2. Sallitaanko kyseisen asetuksen 71 artiklan 2 kohdassa se, että pankki voidaan kansallisen lainsäädännön perusteella velvoittaa korvaamaan eurooppalaisen perintötodistuksen peruuttamista tai muuttamista koskevasta menettelystä aiheutuvat kulut, vaikka se ei ole osallistunut todistuksen antamista koskevaan menettelyyn eikä ole hakenut sen peruuttamista tai muuttamista, mutta se on kyseenalaistanut sille esitetyn todistuksen legitimointivaikutukset tavalla, joka on johtanut siihen, että todistuksen antanut viranomainen on aloittanut omasta aloitteestaan todistuksen peruuttamista tai muuttamista koskevan menettelyn, johon pankki on osallistunut?

Jos vastaus tähän kysymykseen on myöntävä:

3. Onko kyseisen asetuksen 69 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että pankilla, jolle esitetään voimassa oleva oikeaksi todistettu jäljennös eurooppalaisesta perintötodistuksesta, ei ole oikeutta kyseenalaistaa todistuksella legitimoidun henkilön asemaa perillisenä?

Unionin oikeuden säännökset, joihin viitataan

Toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta ja virallisten asiakirjojen hyväksymisestä ja täytäntöönpanosta perintöasioissa sekä eurooppalaisen perintötodistuksen käyttöönnotosta 4.7.2012 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 650/2012 (EUVL 2012, L 201, s. 107), erityisesti 69 artiklan 2 kohta ja 71 artiklan 2 kohta. SEUT 267 artikla.

Kansallisen oikeuden säännökset, joihin viitataan

Notaareista 14.2.1991 annettu laki (Ustawa z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie)

5 §:n 1 mom. Notaari on osapuolten kanssa tekemänsä sopimuksen perusteella oikeutettu suorittamistaan toimista palkkioon, joka ei ole korkeampi kuin kyseiseen toimeen sovellettava notaarin palkkion enimmäismäärä.

2 mom. Pykälän 1 momentissa tarkoitettu palkkio ei sisällä notaarille toimien suorittamisesta aiheutuneita matkakuluja ja muita tarpeellisia kuluja.

3 mom. Oikeusministeri [– –] määrittelee asetuksessa 1 momentissa tarkoitettujen notaarin palkkion enimmäismäärät ja enimmäismäärät, joilla notaarin toimipisteen ulkopuolella suoritettavasta notaarin toimesta maksettavaa palkkiota voidaan korottaa, ottaen huomioon kohteen arvo ja notaarin toimen laatu, toimen

monimutkaisuus, notaarin työmäärä, toimen suorittamiseen varattu aika ja yleinen intressi taata asianmukainen mahdollisuus käyttää notaarin palveluja siviilioikeudellisissa oikeustoimissa [– –].

79 § Notaari suorittaa seuraavat toimet: [– –]

1 b) eurooppalaista perintötodistusta koskevat toimet.

83 §:n 1 mom. Notaarin kieltäytyessä toimesta asiaan osallinen voi valittaa notaarin toimipaikan toimivaltaiseen alueelliseen tuomioistuimeen (sąd okręgowy) viikon kuluessa kieltäytymisen perustelujen saamisesta, ja jos hän ei vaatinut kieltäytymisen perusteluja säädetyssä määräajassa, siitä päivästä, jolloin hän sai tietää kieltäytymisestä. Valitus toimitetaan kyseisen notaarin välityksellä.

89 §:n 1 mom. Notaarin suorittaman toimen osapuolet vastaavat yhteisvastuullisesti notaarin palkkiosta.

95 t § Notaari ilmoittaa pöytäkirjassa eurooppalaisen perintötodistuksen antamisesta, oikaisemisesta, muuttamisesta tai peruuttamisesta taikka sen oikeusvaikutusten keskeyttämisestä sekä myös kieltäytymisestä suorittaa näitä toimia. [– –]

95 u §:n 1 mom. Notaari toimittaa viran puolesta otteen pöytäkirjasta, jossa todetaan eurooppalaisen perintötodistuksen antaminen tai siitä kieltäytyminen sekä muutoksenhakuohjeet [– –].

95 v § Jos todetaan asetuksessa [N:o 650/2012] määritelty peruste eurooppalaisen perintötodistuksen muuttamiselle tai peruuttamiselle, notaari voi muuttaa tai peruuttaa sen myös omasta aloitteestaan.

95 w § Notaari toimittaa viran puolesta otteen pöytäkirjasta, jossa todetaan eurooppalaisen perintötodistuksen oikaisu, muuttaminen tai peruuttaminen taikka sen vaikutusten keskeyttäminen sekä muutoksenhakuohjeet. [– –].

95 x §:n 1 mom. Notaarin toimista, jotka koskevat eurooppalaisen perintötodistuksen antamista, oikaisua, muuttamista tai peruuttamista taikka sen vaikutusten keskeyttämistä, on oikeus valittaa. Lain 83 §:ää sovelletaan soveltuvin osin.

Notaarin palkkioiden enimmäismääristä 28.6.2004 annettu oikeusministerin asetus (Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie maksymalnych stawek taksy notarialnej z dnia 28 czerwca 2004 r; Dz.U. 2020, järjestysnumero 1473)

10 a §:n 2 a mom. Eurooppalaista perintötodistusta koskevien toimien osalta, lukuun ottamatta [– –] tarkoitettuja toimia, enimmäismäärä on 400 PLN.

Yhteenveto tosiseikoista ja pääasian menettelystä

- 1 Perittävä K.T. oli Puolan ja Saksan kansalainen, joka asui Belgiassa. Hän oli naimaton nainen, ja hänen lähimmät sukulaisensa olivat hänen vanhempansa ja sisarensa, jotka asuivat Puolassa. Hieman ennen kuolemaansa K.T. matkusti Puolaan, jossa hän laati puolalaisen notaarin luona testamentin, jossa hän valitsi sovellettavaksi laiksi Puolan lain ja nimitti sisarensa ainoaksi perinnönsaajaksi. Hän kuoli 6.2.2023, jolloin hän asui edelleen Belgiassa.
- 2 Belgian alueella olevaan kuolinpesään kuului muun muassa BNP Paribas Fortis SA/NV:n (jäljempänä pankki) pankkitilillä olevia varoja. Perillinen haki belgialaiselta notaarilta belgialaista perintötodistusta. Asiassa sovellettavan Puolan lain vuoksi asia kuitenkin siirrettiin Puolan viranomaisille.
- 3 Testamentti avattiin ja julistettiin 22.2.2023 Krapkowicen notaarin toimistossa (Puola). Perittävän vanhemmat ja sisar, joka oli lakisääteinen perillinen, tekivät tässä yhteydessä asetuksen N:o 650/2012 5 artiklan mukaisen oikeuspaikkasopimuksen. Perintöä koskevan menettelyn tuloksena puolalainen notaari (jäljempänä Krapkowicen notaari) antoi perintötodistuksen, jossa vahvistettiin perittävän sisar hänen ainoaksi perillisekseen. Yhteen perintötodistuksen otteeseen liitettiin todistus, joka koskee virallista asiakirjaa perintöasiassa, sellaisena kuin se on asetuksessa N:o 650/2012 tarkoitettujen lomakkeiden vahvistamisesta annetun komission täytäntöönpanoasetuksen N:o 1329/2014 (EUVL 2014, L 359, s. 30) liitteessä. Tässä todistuksessa Krapkowicen notaari kuvaili annetun perintötodistuksen oikeusvaikutuksia ja ilmoitti sen sitovuuden oikeustoimissa.
- 4 Pankki kuitenkin vaati perillistä esittämään eurooppalaisen perintötodistuksen (jäljempänä EPT). Krapkowicen notaari antoi 5.7.2023 EPT:n, jossa perittävän sisar vahvistettiin ainoaksi perilliseksi. Perillinen esitti sen pankille, joka seuraavaksi vaati häntä esittämään väestörekisterin otteen, joka vahvistaa, ettei perittäväällä ollut lapsia, sekä notaarin antaman belgialaisen perintötodistuksen.
- 5 Perillinen ilmoitti tästä elokuussa 2023 Krapkowicen notaarille, joka 18.9.2023 selvitti perilliselle ja pankille oikeuspaikkasopimuksen tekemisestä ja EPT:n antamisesta seuraavan oikeudellisen aseman, kieltäytyi antamasta minkäänlaista vahvistusta EPT:n antamisen oikeellisuudesta sekä opasti pankkia mahdollisuudesta pyytää asetuksen N:o 650/2012 71 artiklan 2 kohdan mukaisesti EPT:n peruuttamista tai muuttamista. Notaari totesi, että EPT on sitova, kunnes se peruutetaan tai sitä muutetaan.
- 6 Samalla Krapkowicen notaari ilmoitti, että jos annetun EPT:n legitimointivaikutukset edelleen kyseenalaistetaan, hän harkitsee menettelyn aloittamista omasta aloitteestaan EPT:n peruuttamiseksi tai muuttamiseksi. Notaari korosti, että tällaisen menettelyn aloittamisesta aiheutuisi kuluja (notaarin palkkio, toimitus- ja käännöskulut).

- 7 Krapkowicen notaari, saatuaan perilliseltä tiedon, että pankki edelleen kyseenalaisti EPT:n legitimointivaikutukset, ja pankin itse jätettyä vastaamatta, aloitti 3.11.2023 omasta aloitteestaan EPT:n peruuttamista tai muuttamista koskevan menettelyn, jonka osallisia olivat perillinen, perittävän vanhemmat ja pankki. Notaari asetti menettelyn osallisille kuuden viikon määräajan toimittaa kaikki tiedot ja asiakirjat, jotka saattavat osoittaa EPT:n virheellisyyden. Annetun EPT:n vaikutuksia ei keskeytetty.
- 8 Krapkowicen notaari ilmoitti menettelyn osallisille, että menettely aloitettiin, koska pankki kieltäytyi tunnustamasta EPT:n legitimointivaikutuksia, mikä voi tarkoittaa, että pankilla on hallussaan tietoja tai asiakirjoja, joista EPT:n antanut viranomainen ei tiedä ja jotka vaikuttavat todistuksen oikeellisuuteen; notaari ilmoitti myös, että EPT:n peruuttamista tai muuttamista koskevan menettelyn lopputulos ja kulku vaikuttavat yksittäisten osallisten velvollisuuteen korvata menettelyn kuluja, joista määrätään menettelyn päättävässä pöytäkirjassa. Kukaan menettelyn osallisista ei esittänyt sellaisia seikkoja, jotka voisivat osoittaa annetun EPT:n olevan virheellinen.

Yhteenveto ennakkoratkaisupyynnön perusteista

Notaarin palkkioita koskevien säännösten soveltamiskäytäntö

- 9 Notaareista annetun lain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu notaarin palkkiota koskeva sopimus ei koske notaarin perintötuomioistuimen tehtäviä hoitaessaan suorittamia toimia vaan notaarin sopimusten laatimiseen liittyvää toimintaa. Ensinnäkin notaarin enimmäispalkkion suuruus perintömenettelyissä on symbolinen eikä riipu perintöomaisuuden arvosta. Tähän luokkaan kuuluvissa asioissa notaarin palkkiosta ei voida sopia osapuolten kesken, vaan asetuksessa määriteltyä enimmäispalkkiota sovelletaan aina. Toiseksi esillä olevassa asiassa Krapkowicen notaari aloitti luonteeltaan julkisoikeudellisen menettelyn, jonka lopputulos voi mahdollisesti vaikuttaa joko pankin vahingonkorvausvastuuseen tai alkuperäisen EPT:n antamista koskevan menettelyn osapuolten rikosoikeudelliseen vastuuseen väärin tietojen antamisesta. Lisäksi asian luonne ja tarve säilyttää etäisyys osapuoliin ovat esteenä minkäänlaiselle sopimiselle notaarin palkkion määrästä.
- 10 Krapkowicen notaari korostaa tätä näkökohtaa, koska aiemmin julkisasiamies Y. Botin 17.5.2017 asiassa WB, C-658/17, antamassa ratkaisuehdotuksessa (92 kohta) puolalaiselle notaarille kuuluvasta notaarin palkkiosta perintötodistuksen antamista koskevassa menettelyssä esitettiin epätarkkoja kommentteja.

Notaarin toimivalta kansallisessa menettelyssä ja perustelut toimivallalle esittää ennakkoratkaisupyyntö

- 11 Krapkowicen notaari toteaa, että hän keskittyy puolalaisen notaarin toimivaltaan esittää ennakkokysymys EPT:n peruuttamista tai muuttamista koskevan menettelyn yhteydessä. Tämä kysymys on erotettava puolalaisen notaarin luokittelusta tuomioistuimeksi notaarin käyttäessä muita toimivaltuuksiaan tai muissa säännellyissä tilanteissa.
- 12 Puolan lainsäätäjät asetti asetuksen N:o 650/2012 71 artiklan 2 kohdan mukaisesti notaarille EPT:n antavana viranomaisena oikeudellisen velvoitteen muuttaa tai peruuttaa annettu EPT, jos siinä ilmenee virheellisyyksiä, myös omasta aloitteestaan. Asetuksen N:o 650/2012 71 artiklan 2 kohdassa säädetään tältä osin – omasta aloitteesta tai pyynnöstä – suoritettavasta asianmukaisesta todistuksen oikeellisuutta koskevasta selvitysmenettelystä, mikä seuraa sen sanamuodosta ”jos on todettu, että se tai sen jotkin osat eivät ole paikkansapitäviä”.
- 13 Menettelyn kohteena on annetun EPT:n sisällön oikeellisuus sen muuttamisen tai peruuttamisen edellytyksenä ja samalla niiden legitimointivaikutusten menettäminen, joita sillä on oikeustoimissa.
- 14 Herää kysymys, harjoittaako notaari todistuksen antavana viranomaisena EPT:n peruuttamista tai muuttamista koskevan asian yhteydessä, osana EPT:n oikeellisuutta koskevaa arviointia, tuomioistuimen tehtävää. EPT:n peruuttamis- tai muuttamistoimivallan antaminen myös viranomaisille, jotka eivät ole tuomioistuimia, sisältää myös tarpeen ratkaista riidat sekä EPT:n antamista koskevien alkuperäisten menettelyjen osallisten välillä, esimerkiksi testamentin myöhemmän ilmaantumisen yhteydessä, että suhteissa kolmansiin osapuoliin, joita kohtaan EPT:llä legitimoidut perilliset käyttävät oikeuksiaan ja jotka voivat kyseenalaistaa EPT:n mukaisen oikeustilan, joka ei herättänyt epäilyksiä todistuksen antamisvaiheessa.
- 15 Jokaisen todistuksen antavan viranomaisen, mukaan lukien muut kuin tuomioistuimet, on siten oltava valmis ratkaisemaan riidat EPT:n peruuttamista tai muuttamista koskevissa asioissa. Ilman tällaisia ratkaisuja se ei voi päättää EPT:n peruuttamisesta tai muuttamisesta.
- 16 Krapkowicen notaari huomauttaa, että ilman pääsyä unionin oikeudessa tuomioistuimen tehtäviä suorittaville viranomaisille säädettyyn institutionaaliseen infrastruktuuriin, kuten ennakkoratkaisumenettelyyn, notaari ei pysty asianmukaisesti hoitamaan todistuksen antavan viranomaisen tehtäviä ja varmistamaan aiemmin myönnetyn EPT:n oikeellisuutta.
- 17 Tämä asiointi voi vaikuttaa kielteisesti viranomaisen, joka ei ole tuomioistuin, antaman EPT:n asemaan oikeustoimissa. Itse todistuksen ja sen oikeusvaikutusten yhtenäisyyden säilyttämiseksi kaikissa jäsenvaltioissa on tarpeen säilyttää todistuksen antavien viranomaisen yhtenäisyys. Jos todistuksen myöntävän viranomaisen yhtenäisyys rikkoutuu ottamalla käyttöön ensimmäisen

(tuomioistuimet) ja toisen luokan (muut kuin tuomioistuimet) viranomaiset, tämä johtaa myös ensimmäisen ja toisen luokan EPT:ihin oikeustoimien todellisuudessa.

- 18 Tätä ongelmaa ei ratkaista unionin lainsäätäjän tuomioistuimille uskomalla oikeudellisella valvonnalla. Valituksia todistuksen antavien viranomaisten päätöksistä käsittelevien tuomioistuinten toimivalta rajoittuu todistuksen antavan viranomaisen EPT:n oikeellisuutta koskevan arvioinnin asianmukaisuuden varmistamiseen eikä se ulotu todistusten oikeellisuuden välittömään valvontaan ja menettelyn aloittamiseen omasta aloitteestaan tältä osin.
- 19 Tuomioistuinten roolista EPT:tä koskevissa menettelyissä Krapkowicen notaari toteaa, että useimmat jäsenvaltiot eivät ole päättäneet uskoa todistuksen antavan viranomaisen tehtäviä ainoastaan tuomioistuimille. Puolassa, jossa osapuolet voivat valita joko tuomioistuimen tai notaarin todistuksen antavaksi viranomaiseksi, kansalaiset suosivat selvästi notaareja. Jos puolalaiset notaarit saattaisivat asiat aina tuomioistuimen käsiteltäväksi, koska notaarien antamista EPT:istä tulisi pitkällä aikavälillä muissa jäsenvaltioissa toisen luokan todistuksia, osapuolten intresseille aiheutuisi vahinkoa.
- 20 Myös asetuksen rakenne tukee johtopäätöstä, että EPT:n peruuttamista tai muuttamista koskevaa menettelyä harjoittava todistuksen antanut viranomainen hoitaa tuomioistuimen tehtävää. Unionin lainsäätävä katsoi asetuksen N:o 650/2012 66 artiklan 5 kohdassa tarpeelliseksi ottaa käyttöön todistelua koskevan menettelytavan muissa jäsenvaltioissa. Tämä johtuu siitä, että EPT:n antamisvaiheessa asia ei voi olla riittävä (asetuksen N:o 650/2012 67 artiklan 1 kohdan toisen [alakohdan] a alakohta). EPT:n antavaa viranomaista ei siis ole nimetty ratkaisemaan riittäviä asioita, ja Krapkowicen notaarin mukaan se ei ole myöskään tuomioistuin, jolla on oikeus käyttää oikeudellisen yhteistyön välineitä tuomioistuimille tarkoitetuissa yksityisoikeudellisissa asioissa (vertaa kuitenkin Amtsgericht Lörrachin, saksalaisen todistuksen antaneen viranomaisen, ennakkoratkaisukysymys asiassa Albausy, C-187/23). Tilanne kuitenkin muuttuu EPT:n antamisen jälkeen – todistuksen peruuttamista tai muuttamista koskevan menettelyn vaiheessa, jossa todistuksen antavan viranomaisen on myös ratkaistava riidat. Näin ollen lainsäätävä ei asetuksen 71 artiklassa toistanut asetuksen N:o 650/2012 66 artiklan 5 kohdan kaltaisia säännöksiä.
- 21 Krapkowicen notaarin mukaan hän hoitaa esillä olevassa asiassa tuomioistuimen tehtävää siten, että on perusteltua katsoa hänellä olevan oikeus esittää ennakkoratkaisupyynnön, joka on olennainen EPT:n peruuttamista tai muuttamista koskevan asian ratkaisemiseksi. Asioiden WB, C-658/17, ja OKR, C-387/20, lopputulokset huomioon ottaen kysymys toimivallasta esittää ennakkoratkaisupyynnön on kuitenkin erillisen kysymyksen kohteena.

3. Toisessa ja kolmannessa kysymyksessä käsiteltyjen seikkojen merkitys asian tutkimisen kannalta

- 22 Krapkowicen notaari aloitti omasta aloitteestaan menettelyn, jonka tarkoituksena oli selvittää perusteita oikeustoimissa käytetyn EPT:n peruuttamiselle tai muuttamiselle. Pankin sille esitetyn EPT:n oikeusvaikutusten jatkuva kyseenalaistaminen sai notaarin uskomaan, että pankilla oli aineellisia perusteita kyseenalaistaa EPT:n oikeellisuus. Tämän sekä pankin keskeisen roolin asian toiseikkoihin liittyvien epäilyjen selvittämisessä vuoksi pankki katsottiin menettelyn osalliseksi.
- 23 Kansallinen menettely on loppuvaiheessa. Menettelyn loppuun saattaminen edellyttää myös sen kulujen korvaamista. Näihin kuluihin kuuluvat notaarille asiassa suoritetuista toimista maksettava palkkio, pankille menettelyn aikana lähetettyjen kirjelmien tarvittavista hollanninkielisistä käännöksistä aiheutuvat kulut sekä toimituskulut.
- 24 Lakisääteinen notaarin toimien osapuolten yhteisvastuumalli, jonka osalta tosin muodollisesti viitataan vain notaarin palkkioon, ei muihin menettelyn kuluihin, on käytännössä myös tämän korvauksen osalta vain lähtökohtana tavanomaisten sääntöjen soveltamiselle, jotka ovat oikeuskäytännössä kehittyneet laajasti ymmärrettyjen notaarikulujen jakamiseen osapuolten kesken.
- 25 Yksi näistä säännöistä on, että perillinen vastaa perintömenettelyn kuluista. Tämä koskee kuitenkin menettelykuluja, jotka ovat pääasiallisesti tarpeellisia perillisen aseman saavuttamiseksi tai vahvistamiseksi, eivät välttämättä EPT:n peruuttamista tai muuttamista koskevaa menettelyä.
- 26 Toisessa säännössä, jossa säännellään menettelykulujen jakamista, otetaan huomioon se, missä määrin tietty osallinen on myötävaikuttanut tietyn toimen suorittamisen tarpeeseen tai miltä osin hän on kyseisistä kuluista vastuussa. Eräs tämän säännön muunnelma on, että osapuoli veloitetaan korvaamaan kulut, jotka aiheutuvat sen huolimattomasta tai ilmeisen epäasianmukaisesta toiminnasta.
- 27 Esillä olevassa asiassa Krapkowicen notaarin on menettelyn päättyessä ratkaistava menettelykulujen jakaminen pääasiassa EPT:n vahvistaman testamentinsaajan ja pankin kesken. Toinen mahdollisuus on luopua kulujen perimisestä osapuolilta asian olosuhteiden vuoksi, minkä seurauksena notaari kattaa nämä kulut.
- 28 Tämän vuoksi on tärkeää arvioida pankin toimintaa, joka johti EPT:n peruuttamista tai muuttamista koskevan menettelyn aloittamiseen. Tällaisen arvioinnin tekeminen menettelykulujen korvaamisen yhteydessä palvelee molempien peruskysymysten ratkaisemista.
- 29 Toisessa kysymyksessä Krapkowicen notaari pyrkii selvittämään, salliiko asetus kansallisen oikeuden soveltamisen menettelykuluihin eikä ole esteenä tällaisten kulujen perimiselle myös henkilöltä, joka ei ole osallistunut alkuperäiseen EPT:n antamista koskevaan menettelyyn eikä ole hakenut sen peruuttamista tai

muuttamista mutta on tullut osalliseksi EPT:n peruuttamista tai muuttamista koskevaan menettelyyn kyseenalaistettuaan sille esitetyn todistuksen legitimointivaikutukset. Siten asiassa on kysymys mahdollisista unionin oikeudesta seuraavista puitteista säännellä kulukysymystä kansallisessa lainsäädännössä tai käyttää toimivaltaa kansallisen lainsäädännön soveltamisen osalta jakamalla kulutaakka tavalla, joka poikkeaa laista seuraavasta yhteisvastuusta.

- 30 Jos vastaus toiseen kysymykseen on kieltävä, pankkia ei voida velvoittaa korvaamaan menettelykuluja. Jos vastaus toiseen kysymykseen on myöntävä, on otettava huomioon, missä määrin pankki on rikkonut yleisesti sovellettavan lain normeja kieltäytymällä tunnustamasta EPT:n legitimointivaikutuksia. Kansallisen menettelyn päättyessä vastaus kolmanteen kysymykseen on ratkaiseva päätettäessä siitä, miltä osin pankki velvoitetaan korvaamaan menettelyn kuluja, jos pankin kieltäytyminen tunnustamasta todistuksen vaikutuksia on ollut perusteetonta.

4. Oikeudellinen harkinta, joka liittyy toisen ennakkoratkaisukysymyksen kohteeseen

- 31 Unionin lainsäätäjät jätti menettelykuluja koskevan kysymyksen kokonaan asetuksen N:o 650/2012 soveltamisalan ulkopuolelle ja vaikuttaa siltä, että se jätettiin kansallisen oikeuden ratkaistavaksi.
- 32 Näin ollen vaikuttaa siltä, että – tämän kuitenkaan rajoittamatta unionin oikeudesta johtuvia yleisiä rajoituksia – menettelykulujen säänteleminen jätetään kansallisten lainsäätäjien ja todistusten antaneiden viranomaisten kansallisen lainsäädännön soveltamiskäytännön ratkaistavaksi. Siten vaikuttaa sallitulta velvoittaa kansallisen lainsäädännön mukaisesti jokainen EPT:n peruuttamista tai muuttamista koskevan menettelyn osapuoli korvaamaan kuluja.
- 33 Krapkowicen notaari määritteli pankin osapuoleksi katsoen, että EPT:n legitimointivaikutusten jatkuva kyseenalaistaminen pankin toimesta johti siihen, että pankille oli syntynyt oikeudellinen intressi todistuksen peruuttamista tai muuttamista koskevan asian ratkaisemisessa. Asian lopputulos vaikuttaa nimittäin pankin mahdolliseen vahingonkorvausvastuuseen tämän kyseenalaistamisen vuoksi. Pankin määrittelemisen osapuoleksi edistää myös peruuttamis- tai muutosperusteiden tutkimisen tehokkuuden varmistamista, mikä unionin oikeuden nykyisessä kehitysvaiheessa olisi vaikeaa ilman, että todistuksia antaville viranomaisille, jotka eivät ole tuomioistuimia, taataan pääsy institutionaaliseen infrastruktuuriin, mukaan lukien asetus N:o 2020/1784. Lopuksi Krapkowicen notaari toteaa, että EPT:n peruuttamista tai muuttamista koskevan menettelyn olisi oltava EPT:n oikeellisuuden tutkimisen pääasiallinen muoto. Notaarin mukaan osapuolen aseman myöntäminen pankille on ratkaistava lopullisesti kansallisessa menettelyssä ja mahdollisesti vahvistettava kansallisessa muutoksenhakumenettelyssä.

5. Oikeudellisia pohdintoja kolmannen ennakkoratkaisukysymyksen kohteesta

- 34 Oikeuskirjallisuudessa mainitaan kaksi tapausta, joissa yksityisoikeudellisilla toimijoilla on oikeus kieltäytyä tunnustamasta niille esitetyn EPT:n legitimoivaikutuksia. Ensimmäinen liittyy tahdonautonomiaan, jonka merkitystä tässä yhteydessä korostetaan ensisijaisesti saksalaisessa oikeuskirjallisuudessa. Tässä lähestymistavassa yksityisoikeudellisilla toimijoilla on oltava oikeus arvioida, osoittaako niille esitetty EPT:n oikeaksi todistettu jäljennös perillisen aseman heidän kannaltaan tyydyttävällä tavalla. Tällaiset näkemykset perustuvat muun muassa asetuksen N:o 650/2012 johdanto-osan 69 perustelukappaleen kolmannen virkkeen ei-normatiiviseen luonteeseen ja siihen, että oikeudellinen velvoite tunnustaa EPT:n legitimoivaikutukset on rajoitettu jäsenvaltioiden viranomaisiin.
- 35 Krapkowicen notaari kyseenalaistaa näkemyksen, jonka mukaan velvollisuus kunnioittaa EPT:n legitimoivaikutuksia on osoitettu yksinomaan jäsenvaltioiden viranomaisille. Notaarin mukaan asetuksen 69 artiklan 1 kohdassa veloitetaan kunnioittamaan näitä vaikutuksia jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksissä, mukaan lukien yksityisoikeudellisten toimijoiden toimesta. Tilanteissa, joissa unionin lainsäätävä osoittaa asetuksen säännökset vain jäsenvaltioille tai niiden viranomaisille, heijastuu se säännösten sisällön sanamuotoon (ks. asetuksen N:o 650/2012 4 artikla).
- 36 Krapkowicen notaari ei tiedä, onko näin Belgian pankkialalla, mutta jäsenvaltioissa, tai ainakin Puolassa, on kokonaisia palvelualoja, joilla taloudellisesti vahvat toimijat kieltäytyvät järjestelmällisesti ja jatkuvasti suorittamasta luonnollisille henkilöille, mukaan lukien kuluttajat, kuuluvia taloudellisia suorituksia. Krapkowicen notaari ei hyväksy näkemystä siitä, että velalliselle annetaan toimivalta arvioida, onko velkoja kyseisen velallisen näkökulmasta asianmukaisesti osoittanut perillisen asemansa esittämällä EPT:n otteen.
- 37 Toinen tapaus, jolla EPT:n legitimoivaikutukset joskus relativisoidaan, on itse todistuksen luonne, kun sen väitetään olevan vain lähde mahdollisesti kumottavalle olettamalle todistuksessa vahvistetun oikeudellisen aseman oikeellisuudesta. Viitaten tässä yhteydessä saksalaiseen oikeuskirjallisuuteen Krapkowicen notaari toteaa, että näin ymmärrettynä pankilla olisi esillä olevassa asiassa oikeus olla hyväksymättä EPT:n sisältöä ja ohjata perillinen vaatimaan maksua Belgian tuomioistuimessa.
- 38 Krapkowicen notaari huomauttaa kuitenkin, että EPT, joka muodostaisi ainoastaan lähtökohdan todistelulle, joka koskee todistuksella vahvistettua henkilön asemaa yksittäisissä jäsenvaltioissa, olisi tehoton väline. Asetuksessa N:o 650/2012 paitsi säädetään periaatteesta, jonka mukaan toimivalta keskitetään yhteen jäsenvaltioon, myös keskitetään toimivalta EPT:n peruuttamista tai muuttamista koskevissa asioissa jäsenvaltioon, jossa EPT on annettu. Näin ollen todistuksen oikeellisuutta

eivät voi arvioida muiden jäsenvaltioiden viranomaiset, mukaan lukien todistuksen esittämisvaltion tuomioistuimet, joita EPT:n sisältö sitoo. Kyseessä on oikeudellisen yhdentymisen muoto, joka menee pidemmälle kuin perinteinen tuomioiden tunnustamisvelvollisuus. Tällaista EPT:n lähestymistapaa tukee myös EPT:n yhtenäinen rakenne ja sen vaikutukset kaikissa jäsenvaltioissa, eikä niitä voitaisi pitää yllä, jos EPT:n vaikutukset voitaisiin tarkistaa kussakin jäsenvaltiossa kansallisten todistelusääntöjen perusteella.

- 39 Näin ollen sitä, vastaako EPT aineellisoikeudellista tilannetta, arvioidaan ainoastaan sen antamisvaltiossa. Todistuksen esittämisvaltiossa EPT sen sijaan vapauttaa todistuksella vahvistetun perillisen todistustaakasta kyseisestä asemasta tavalla, joka sitoo sekä oikeustoimen osapuolia että tuomioistuimia, jotka saattavat joutua käsittelemään sitä esikysymyksenä. Pankki, joka kieltäytyy tunnustamasta EPT:n legitimoivaikutuksia, näyttää siten rikkovan yleisesti sovellettavan lainsäädännön normeja.

TYÖASIAKIRJA